

Bemærkninger til forslaget

Ved gennemførelsen i 1976 af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser blev det både under det forberedende udvalgsarbejde (betænkning nr. 751/1975) og under fremsættelsen og behandlingen af justitsministerens lovforslag diskuteret, om erstatningsordningen skulle baseres på et rets- eller på et »billighedsprincip«.

Efter store betænkeligheder valgte man at forsøge sig med billighedsprincippet, hvorefter erstatning kan ydes efter en rimelighedsvurdering, idet man samtidig anførte (bemærkninger til lovforslaget, afsnit 4 b, se Folketingstidende 1975-76, tillæg A, sp. 2491):

»Efter at ordningen har fungeret i nogen tid, kan man på baggrund af de indvundne erfaringer overveje, om der er grundlag for at ændre ordningen, således at skadelidte får et egentligt retskrav til erstatning.«

Loven har nu fungeret i godt 6 år. Forslagsstillerne er af den opfattelse, at de indvundne erfaringer – så vidt vi har kunnet få dem belyst (se nedenfor) – tilsiger, at billighedsprincippet ændres til et egentligt retskrav, i hvert fald i de sager, hvor domstolene har taget stilling til erstatningsspørgsmålet.

Som det er nu, administreres erstatningsordningen af et særligt erstatningsnævn med sekretariatsbistand fra justitsministeriet. Der er især to grunde til at ændre billighedsprincippet til et retskrav i de tilfælde, hvor domstolene i forvejen har udtalt sig om erstatningsspørgsmålet:

For det første må nævnet formodes i de allerfleste tilfælde at nå frem til samme erstatningsudmåling som domstolene. I disse sager er der således tale om et helt overflødig dødbeltarbejde, som for alle sagernes vedkommende har den for offeret meget kedelige bivirkning, at afgørelsen udskydes i yderligere 3-4 måneder (som var nævnets ekspeditionstid ultimo 1981 efter en væsentlig styrkelse af nævnets sekretariat; før dette var ekspeditionstiden 8 måneder!).

For det andet er der tilfælde, hvor nævnets afgørelse overhovedet ikke er på linje med domstolenes. Således skal nævnes en voldssag, hvor offeret

ved domstolen blev tilkendt en erstatning på i alt 10.000 kr. (for tort), men hvor nævnet efter en ekspeditionstid på mere end 6 måneder afgjorde, at den pågældende kun skulle have 550 kr. (for svie og smerte).

Loven om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser blev gennemført for at råde bod på den vilkårlighed, ofrene før var udsat for, nemlig derved at de kun kunne få den retmæssige erstatning, hvis gerningsmanden blev fundet, og hvis gerningsmanden var i stand til at udrede erstatningen eller havde en dækkende forsikring.

Loven tager derfor sigte på både at kunne yde erstatning, når gerningsmanden ikke er fundet (§ 6), og at kunne yde erstatning, når gerningsmanden er dømt, men ikke kan udrede erstatningsbeløbet.

Hvis loven administreres sådan, at en af domstolene udmålt erstatning på 10.000 kr. af nævnet kan ændres til 550 kr., så er vilkårligheden næsten den samme som før. Dertil kommer det principielt betænkelige ved, at nævnet på basis af en vurdering af offerets »egen skyld« sædvanligvis uden at høre parter og vidner reelt kan omgøre domstolens afgørelse, som er baseret på partsforklaring og vidneafhøring.

Lovens forudsætninger

Om spørgsmålet om erstatningsnævnets afgørelser i forhold til domstolenes hed det i bemærkningerne til lovforslaget (se Folketingstidende 1975-76, tillæg A, sp. 2494):

»Det må forventes, at det nævn, der skal administrere erstatningsordningen, i vidt omfang bygger sin afgørelse på domstolenes afgørelse af erstatningsspørgsmålet under straffesagen mod skadevolderen.«

Når nævnet alligevel i enkelte tilfælde kommer til et ganske andet resultat, sker det med henvisning til lovens § 1, som siger, at staten *kan* yde erstatning, samt til § 8, stk. 1, som lyder:

»Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte eller afdøde har medvirket til ska-